

2013-09-30

Handläggare, titel, telefon
Jonas Edlund, ekolog
011-15 12 90

Sändlista

Bildande av Händelö naturreservat samt fastställande av skötselplan för naturreservatet

Norrköpings kommuns beslut

Norrköpings kommun förklarar med stöd av 7 kap. 4 § Miljöbalken ett område inom fastigheterna Händelö 2:1 och 2:2 som naturreservat med syfte, föreskrifter och skötselplan enligt nedan. Naturreservatets gräns är markerad på bifogad karta (bilaga 1). Naturreservatets namn skall vara Händelö.

Beslutet utgör inte hinder för ett framtida byggande av Norrleden. Föreskrifterna säkerställer att vägen kan anläggas inom naturreservatet. Efter färdigställande ska vägområdet undantas från reservatet, vilket innebär att den skyddade ytan då minskar med uppskattningsvis 5 till 6 hektar.

Syftet med reservatet

Syftet med Händelö naturreservat är att bevara områdets värdefulla ekmiljöer, lövlundar, blandbarrskogar och typiska växt- och djursamhällen i ett gynnsamt tillstånd. Detta omfattar bland annat utpekade livsmiljöer och arter enligt Natura 2000. Prioriterade bevarandevärden är ekmiljöer och trädklädd betesmark. Området ska också vara tillgängligt för friluftslivet.

Reservatets syften ska nås genom restaurering och hävd av befintliga naturvärden samt genom plantering av ek och buskar på åkermark för att på så sätt skapa en sammanhängande ekmiljö med funktionella länkar mellan dagens värdekärnor. Syftet för friluftslivet ska nås genom naturinformation och anläggningar för det rörliga friluftslivet.

Föreskrifter

A. Med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet är det, utöver vad som annars gäller, inte tillåtet att:

1. Bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, borra, utfylla, plöja eller utföra annan mekanisk markbearbetning
2. Uppföra torn, byggnad eller annan anläggning
3. Anlägga väg, campingplats eller uppställningsplats för fordon, båtar eller andra farkoster
4. Anordna motor- eller skyttebana för övning eller tävling.
5. Avverka, gallra, röja, så, plantera, markbereda eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar.
6. Tillföra växtnäringsämnen eller jordförbättringsmedel, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra mineralämnen.

B. För att tillgodose syftet med reservatet förpliktar kommunen med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna att tåla att följande åtgärder vidtas inom reservatet:

1. Utmärkning av, och information om, reservatet
2. Skötsel i form av plantering av träd och buskar knutna till trädklädda betesmarker, naturvårdsröjningar, naturvårdsgallring, slåtter och särskilt artbefrämjande åtgärder såsom uppsättande av holkar, markflorarestaurering och skapande av död ved.
3. Dokumentation i form av olika art- och naturtypsinventeringar
4. Iordningställande av parkeringsplatser, naturinformationsanläggningar, toalett, rast- och grillplats och vandringsleder med mera.

C. Med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, föreskriver kommunen om rätten att färdas och vistas inom reservatet, att det utöver vad som annars gäller, inte är tillåtet att:

1. Förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att borra, spränga, gräva, rista, hacka eller måla
2. Samla ved, bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar
3. Framföra motordrivet fordon, med undantag för vägar som enligt annan lagstiftning är tillåtna för motorfordonstrafik
4. Plocka hela eller delar av mossor, lavar och svampar med undantag av enstaka individer för artbestämning samt bär och matsvamp
5. Störa djurlivet genom att till exempel klättra i boträd. Detsamma gäller att samla ryggradslösa djur med undantag av enstaka individer för artbestämning
6. Göra upp eld annat än på plats som kommunen har markerat med skylt.

Dessutom är det förbjudet att utan kommunens tillstånd att:

7. Anordna tävlingar eller bedriva lägerverksamhet
8. Utföra sådan vetenskaplig undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet.

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifter B1-4.

Föreskrifterna ska heller inte utgöra hinder för att:

1. Anlägga av en väg mellan Lindö kanal och Motala ström i enighet med det syfte som framgår av vägutredningen för Norrleden (2010-12-30) och efter tillstånd enligt 7 kap. 28a § Miljöbalken
2. Bibehålla och underhålla befintliga tekniska anläggningar (2013-06-13) såsom vägar, industrispår, ledningar, diken och pumpstationer. Detsamma gäller moderniserings- och upprustningåtgärder av dessa, under förutsättning att större yta ej tas i anspråk. Ansvaret för skötseln av anläggningarna påverkas ej av reservatsbeslutet
3. Anlägga tre fastighetsinfarter genom skötselområde 4a. Av dessa får två anläggas från Oceangatan till Båken 3 och en från Hanholmsvägen till Enslinjen 3 eller markområdet närmast österut

4. Fortsätta befintlig verksamhet inom Hälla muddrupplag vilket även innefattar höjning av upplagets nivå. Detta under förutsättning verksamheten utförs på ett sådant sätt att möjligheterna att i ett längre perspektiv upprätthålla avsedd ekologisk funktion inom berörda delar av naturreservatet säkerställs
5. Anlägga nytt industrispår från befintligt spår nordväst om Oceangatan till kvarteret Märket. Åtgärden förutsätter att trädskyddszonen ej överstiger fem meter på respektive sida om spåret
6. Bibehålla verksamheten inom bergrumsanläggningen i anslutning till kvarteren Ljudbojen och Lysbojen tills bergrummen fyllts ut. Verksamhetsutövarens rättigheter att nyttja anläggningen påverkas ej av reservatsbeslutet. Detsamma gäller ansvaret för avveckling och återställning av området
7. Utföra sanerings- och återställningsåtgärder kopplade till de befintliga tomma oljeledningarna ovan mark från Ramshällsanläggningen. Ansvaret för dessa åtgärder påverkas ej av reservatsbeslutet.

Inför åtgärder enligt ovanstående undantag som riskerar att påverka naturvärden ska samråd med naturvårdsförvaltningen ske. Samråd kan även krävas med länsstyrelsen.

För att möjliggöra fortsatt utveckling av verksamheten på fastigheten Båken 2 ska justering av naturreservatets gräns mot fastigheten vara möjlig inom området sydväst om Båken 2. Justeringen förutsätter att vägområdet för Norrleden ej berörs, att nödvändig passage för betesdjur mellan berörda delar av naturreservatet säkerställs samt att naturreservatets yta ej minskar med mer än 0,5 hektar. Förändringen ska fastställas genom beslut om gränsjustering.

Inom de delar av naturreservatet där bestämmelser i detaljplan ej är förenliga med naturreservatets syfte och föreskrifter börjar dessa att gälla då erforderliga förändringar i detaljplanen vunnit laga kraft. Dessförinnan råder inom dessa delar samrådsplikt med länsstyrelsen inför samtliga åtgärder som riskerar påverka naturvärden eller på annat sätt försämra förutsättningarna att nå reservatets syften.

Skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer kommunfullmäktige i Norrköpings kommun de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen, bilaga 2. Förvaltare för naturreservatet skall vara Norrköpings kommun.

Skäl för beslutet

Händelö hyser ett av landets främsta ekområden. Ekmiljöerna är idag starkt hotade i hela EU och Sverige har inom unionen ett stort ansvar för bevarandet av dessa. I Händelös ekbackar är särskilt insektsfaunan artrik med många rödlistade och sällsynta arter. Reservatsområdet utgörs av Natura 2000-området Händelö (SE0230134) och kringliggande ekvärdekärnor, samt restaurerings- och nyplanteringsområden. Följande naturtyper och arter enligt EU:s art- och habitatdirektiv är utpekade i Natura 2000-området: Trädklädd betesmark (9070), Näringsfattig ekskog (9130) och läderbagge (*Osmoderma eremita*, särskilt prioriterad art i EU:s skyddsarbete). Dessa naturtyper liksom läderbaggen förekommer i reservatet med geografiskt separerade förekomster inom och utanför Natura 2000-området på Händelö.

Naturtypsrestaurering samt nyskapande av ekmiljöer, inriktat på utformning av spridningskorridorer och förstärkningsområden i ett större sammanlänkat reservatsområde på ön, har bedömts vara en förutsättning för att kunna bevara ekologiska funktionssamband i Natura 2000-området på Händelön, där en snabb utveckling av industri och infrastruktur medför en ökad barriärbildning mellan ekvärdekärnor. Reservatets bildning med påföljande restaurerings- och skötselåtgärder bedöms som det lämpligaste sättet att begränsa målkonflikter mellan naturvårdsintressen och industriutvecklingsintressen inom markområden på Händelö.

Länsstyrelsen har i beslut om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för vägen Norrleden (Länsstyrelsens diarienummer 521-3673-10) gjort bedömningen att Natura 2000- områdets tillstånd kommer att bibehållas och på lång sikt gynnas av reservatsbildningen och den skötsel som därav följer.

Lämplig användning av markområde

Enligt 1 kap. 1 § Miljöbalken skall densamma tillämpas så att bl.a. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Kommunen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av Händelö naturreservat är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan. Reservatsbeslutet är en konkretisering av hur ekmiljöerna ska tillvaratas enligt fördjupad översiktsplanen för Händelö (2006-04-20).

Intresseprövning

Kommunen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att bildandet av Händelö naturreservat inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning av påverkan av beslutet på allemansrätten

Kommunen ska enligt förordning om konsekvensutredning vid regelgivning 2007:1244, i den omfattning det behövs göra en konsekvensutredning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet om naturreservat. Kommunen gör bedömningen att naturreservatsbildningen inte medför negativa konsekvenser för vistelse och färd i naturreservatet.

Miljö kvalitetsmål

Bildandet av Händelö naturreservat är en del av uppfyllandet av miljö kvalitetsmålen Ett rikt växt- och djurliv och Ett rikt odlingslandskap om vilket Sveriges riksdag och regering beslutat.

Ärendets handläggning

Dokumentation

De mycket höga naturvärdena inom Händelö ekbackar naturreservat har dokumenterats av kommunen i Naturvårdsprogrammet och genom särskilda utredningar av ekmiljöerna på Händelö, av Trafikverket inom ramen för vägutredning för Norrleden samt av Länsstyrelsen i inventering av Skyddsvärda träd i Östergötland, i undersökning av vedlevande insekter på Händelö och i Bevarandeplan för Natura 2000-området Händelö.

Reservatsbildning

Arbetet med skydd för ekområdena på Händelö initierades genom kommunens fördjupning av översiktsplanen för Händelö (2006). I samband med Trafikverkets vägutredning för Norrleden och Natura 2000-prövning för vägen identifierades målkonflikter mellan infrastruktur, industriutveckling och ekmiljöerna på ön.

Remiss hantering

Tekniska nämnden har remitterat förslag till beslut till myndigheter som har intressen i området, berörda kommunala bolag och nämnder samt angränsande markägare och föreningar. Remissvar har inkommit från Länsstyrelsen Östergötland, Trafikverket, Skogsstyrelsen, Sveriges geologiska undersökning, Stadsplaneringsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Norrköping vatten, Norrköpings hamn och stuveri, E.ON Värme AB, E.ON Elnät Sverige AB, Lantmännen Agroetanol AB, Styron Sverige AB, Naturskyddsföreningen Norrköping samt Fågelföreningen i Norrköping.

I bilaga 3 finns en sammanställning av remissyttranden och tekniska nämndens kommentarer.

Övrigt

Natura 2000

Livsmiljöer och arter som är utpekade enligt Natura 2000 skall uppnå eller bibehålla ett gynnsamt tillstånd. Detta innebär att verksamheter eller åtgärder som kan orsaka betydande påverkan på områdets livsmiljöer, och/eller störa arter i området, kräver tillstånd från Länsstyrelsen (eller i vissa fall regeringen) enligt 7 kap. 28a § första stycket miljöbalken. Verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av Natura 2000-området kräver ej tillstånd (7 kap. 28a §, andra stycket miljöbalken). Åtgärder enligt fastställd skötselplan kan dock kräva tillstånd (om det finns risk att utpekade bevarandevärden kan skadas). Tillståndsprövning skall föregås av ett tidigt samråd enligt 6 kap. 4 § miljöbalken. Om verksamheten eller åtgärden kräver en tillståndsprövning skall en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) bifogas tillståndshandlingarna (6 kap. 1 § miljöbalken). MKB:n skall belysa hur områdets utpekade livsmiljöer och arter påverkas.

Strandskydd

Vissa delar av reservatet är beläget inom område där strandskyddsbestämmelser gäller enligt 7 kap. miljöbalken.

Gagnvirke

Allt utfallande gagnvirke i samband med naturvårdsåtgärder som utförs med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller kommunen.

NORRKÖPINGS KOMMUN

Tekniska nämnden

Håkan Liljeblad
ordförande

Leif Lindberg
teknisk chef

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Remissredogörelse

Sändlista

Norrköpings kommun, Stadsplaneringsnämnden, att Gunnar Engdahl
Norrköpings kommun, Kultur- och fritidsnämnden, att Eva Siljeholm

Norrköping Vatten, Box 85, 601 02 NORRKÖPING ¹⁾
Norrköpings Hamn och Stuveri AB, Box 6075, 600 06 NORRKÖPING ¹⁾
E.ON Elnät Sverige AB, Box 1422, 701 14 ÖREBRO ¹⁾
E.ON Gas Sverige AB, 205 09 MALMÖ ¹⁾
E.ON Värme Sverige AB, 601 71 NORRKÖPING ¹⁾
Lantmännen Agroetanol AB, Box 932, 601 19 NORRKÖPING ¹⁾
Styron Sverige AB, BOX 243, 601 04 NORRKÖPING ¹⁾
Vattenfall Eldistribution AB, 169 92 STOCKHOLM ¹⁾

Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM
Trafikverket, 781 89 BORLÄNGE
Jordbruksverket, 551 82 JÖNKÖPING
Boverket, Box 534, 371 23 KARLSKRONA
Länsstyrelsen Östergötland, 581 86 LINKÖPING

1) Med delgivningskvitto